

УДК 621.326

І.М. Шуст, Н.І. Хомик, канд. техн. наук, доц.

Тернопільський технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ДОГЛЯДУ ЗА ПОСІВАМИ КАРТОПЛІ

I.M. Shust, N.I. Khomok, Ph.(D)., Assoc. Prof.

FEATURES OF CARING FOR THE CROPS OF POTATOES

Систему основного обробітку ґрунту під картоплю обирають залежно від строків збирання, характеру та рівня забур'яненості попередника. На відносно чистих полях після озимої пшениці доцільно застосовувати звичайний зяблевий обробіток. Після появи масових сходів бур'янів і внесення органічних та мінеральних добрив проводять глибоку полицеву оранку на 25...27 см.

Успішну боротьбу з бур'янами на посівах картоплі забезпечує своєчасне проведення до і після сходових обробітків. Знаряддя та способи догляду за посівами вибирають з урахуванням особливостей зони, механічного складу і фізичного стану ґрунту, способів садіння, погодних умов, забур'яненості та інших факторів.

Догляд за посівами сільськогосподарських культур здійснюють для знищення бур'янів, покращення повітряного і водного режимів ґрунту, запобігання непродуктивним втратам вологи, захисту від хвороб і шкідників та підвищення врожаю. Цей процес включає: суцільне розпушування ґрунту до і після появи сходів рослин, розпушування в міжряддях з присипанням бур'янів ґрунтом в рядках та обприскування для захисту від хвороби шкідників.

Основний агротехнічний прийом у весняно-літній період догляду за просапними культурами – культивація. Якісне виконання його забезпечують культиватори КОН-2,8ПМ, КОН-2,8А, КОР-4,2М, КРН-4,2Г, КРН-5,6Д, що комплектуються з роторними (БРУ-0,7) та сітчастими боронами.

У системі заходів, що забезпечують високі врожаї просапних культур, зокрема картоплі, велике значення має своєчасний і ретельний догляд за посівами. Відповідно до агротехнічних вимог, досходовий період у картоплі, залежно від погодних умов та характеру підготовки бульб до садіння, триває від 2 до 4...5 тижнів, тому важливим є своєчасне проведення до і після сходового обробітку.

Для вирощування картоплі використовують кілька способів, але найдоцільніший – посадка в гребені. Від садіння до появи сходів картоплі проходить 15...25 днів, залежно від стану бульб та ґрунтово-погодних умов, а до змикання рядків – 40...60 днів. У цей період гребені необхідно обробляти.

Мілке садіння картоплі в попередньо нарізаних гребенях дає змогу нарощувати їх після садіння 4...5 разів, присипаючи шаром ґрунту 2...3 см при кожному обробітку. Після останнього присипання висота гребенів досягає 17...19 см, що створює оптимальні умови для формування врожаю.

За період догляду за посівами проводять 2...3 міжрядних обробітки до і 2...3 після появи сходів картоплі.

Глибина розпушування має бути різною, щоб нижній шару ґрунту, який обробляється, не ущільнювався. При глибокому обробітку в посушливих умовах зростають непродуктивні витрати вологи, підрізане коріння рослин відростає повільно, що може призвести до зниження врожайності.

Насіння бур'янів проростає через 4...6 днів. В цей час здійснюють перший обробіток і знищують пророслі бур'яни до їх сходів. Тому перше досходове розпушування найдоцільніше проводити на 5...7 день після садіння. Основне обладнання – просапний культиватор, на який встановлюють стрілочасті лапи, лапи-підгортачі чи дискові

підгортачі, долотоподібні лапи з ротаційною або сітчастою бороною позаду. Глибина ходу лап-підгортачів 6...8 см, долота розпушують ґрунт на 12...14 см. Якщо вологи недостатньо, на піщаних ґрунтах глибину розпушування зменшують до 8...10 см. Борони повинні рівномірно обробляти ґрунт на глибину 3...4 см, руйнувати кірку, зчісувати бур'яни. При роботі агрегату не допускається пошкодження сходів картоплі[1].

Друге досходове розпушування проводять на 12...14 день після садіння. Використовують ті ж робочі органи, що і при першому обробітку, замість долот ставлять лапи-бритви для підрізання бур'янів у гребенях. При використанні лап-бритв глибина садіння бульб повинна становити не менше 10 см, щоб при зрізанні гребенів не пошкоджувались рослини картоплі.

Перший післясходовий обробіток міжрядь проводять на глибину обробітку 12...14 см двома-трьома долотами. Лапи-підгортачі встановлюють на глибину обробітку 6...8 см. Одночасно присипають сходи бур'янів і картоплі шаром ґрунту 2...3 см. Рослини картоплі не бояться присипання, збільшуючи при цьому розміри власної кореневої системи. Формуються додаткові пагони, ріст стає інтенсивнішим і швидшим, кущ картоплі стає більшим. Бур'яни під шаром ґрунту гинуть. Ранні сорти присипають у фазу повних сходів, середні та середньопізні – до висоти рослин 5 см. Цей агрозахід захищає молоді рослини від травневих заморозків і пошкодження старими колорадськими жуками, у результаті зростає врожайність[1].

Другий післясходовий обробіток (через тиждень) проводять тим же набором лап. Якщо дозволяє висота рослин, сходи бур'янів і картоплі присипають шаром ґрунту 2...3 см. Важливо присипати гребені, якщо ця операція не була проведена під час першого досходового обробітку.

Шар ґрунту, яким присипають сходи рослин, не повинен перевищувати 5...10 см. Ґрунт має бути рихлим і обов'язково вологим. У дуже дощову погоду нагортання ґрунту погіршує повітрообмін, може викликати загнивання. Ранні сорти з коротким періодом вегетації витратять свою енергію росту на формування бадилля і не встигнуть сформувати високий урожай бульб, тому їх присипають не більше 1...2 разів.

Третій післясходовий обробіток – підгортання рослин. Проводять його коли рослини досягають висоти 18...25 см. Для цього використовують лапи-підгортачі. Глибина розпушування 10...12 см. При швидкості руху агрегату 8...9 км/год ґрунт засипає бур'яни в рядках. Оптимальна висота гребеня – 25 см [1].

Всі види підгортань необхідно завершити до початку бутонізації, щоб не пошкодити в ґрунті столони, які починають формуватися у цій фазі.

Кращі результати, особливо на зв'язних ґрунтах, отримують при використанні дискових підгортачів-розпушувачів. Після підгортання, рослини картоплі швидко закривають гребені та змикаються в міжряддях.

Робочі органи культиватора не повинні підрізати кореневу систему, витягувати чи пошкоджувати рослини. Підгортачі мають насипати розпушений і рівний шар ґрунту товщиною 5...8 см на весь гребінь, привалюючи його до стебел картоплі і розпушувати при цьому бокові сторони гребеня і дно борозни. Для запобігання присипання бадилля картоплі, використовують пруткові ґрунтонапрямлячі. Після підгортання картоплі, в міру появи сходів бур'янів, вносять гербіциди.

Подальший догляд за посівами полягає у застосуванні післясходових хімічних засобів захисту рослин та препаратів для позакореневого підживлення з ефектом ростової стимуляції.

Література

1. Зіневич Л.Л. Довідник агронома. – К.: Урожай, 1985. – 196с.